

Kjetil Sørli

Flytting og livsinntekt gjennom første del av voksenlivet

NIBR
Norsk institutt for
by- og regionforskning

NOTAT 2008:120

Tittel: Flytting og livsinntekt gjennom første del av voksenlivet

Forfatter: Kjetil Sørлие

NIBR-notat: 2008:120

ISSN: 0801-1702
ISBN: 978-82-7071-758-3
Prosjektnummer: O-2571

Prosjektnavn: Sentraliseringens pris

Oppdragsgiver: Kommunal og regionaldepartementet

Prosjektleder: Olaf Foss

Referat: Dette notatet inngår som en del KRD-prosjektet "Sentraliseringens pris". Når sentralisering måles som langsiktig flytting av inntekt, utover det som måles gjennom flytting av personer, øker sentraliseringsstyrken med omtrent 20 prosent. Dette skyldes at de som flytter sentraliserende, akkumulerer høyere inntekt enn de som flytter desentraliserende.

Sammendrag: Norsk

Dato: Desember 2008

Antall sider: 29

Utgiver: Norsk institutt for by- og regionforskning
Gaustadalléen 21
0349 OSLO

Vår hjemmeside: Telefon: 22 95 88 00
Telefaks: 22 60 77 74
E-post: nibr@nibr.no
<http://www.nibr.no>

Org. nr. NO 970205284 MVA

© NIBR 2008

Forord

Dette notatet inngår som en del av publiseringen fra prosjektet ”Sentraliseringens pris”.

Oppdragsgiver er Kommunal og regionaldepartementet (KRD). I dette delprosjektet har vi brukt SSBs koblete flytthehistoriemateriale til å studere hvordan flytting gjennom første del av voksenlivet i det lange løp bidrar til å skape variasjon i livsinntekten som kumuleres opp mot 40-årsalderen.

Når sentralisering måles som langsiktig flytting av inntekt, utover det som kan måles som flytting av personer, øker sentraliseringsstyrken med omtrent 20 prosent. Dette skyldes at de som flytter sentraliserende, akkumulerer høyere inntekt enn de som flytter desentraliserende. Regner vi inn dette sammen med de regionale inntektsforskjellene for de som blir boende i de kommunene og regionene de vokste opp, øker samlet inntektsopsamling opp mot 40-årsalderen med 6 prosent som følge av flytting fra man er barn til godt voksen.

Hovedresultatene fra delprosjektet ble lagt fram på et seminar på Gardermoen 1. oktober 2008.

Vi takker deltakerne på seminaret for gode kommentarer.

Oslo, desember 2008

Olaf Foss
Forskningsjef

Innhold

Forord.....	1
Tabelloversikt	3
Sammendrag	4
1 Innledning.....	8
1.1 Flytthistoriske begreper, demografisk dynamikk, og litt om framstilling.....	9
1.2 Mål for livsinntekt.....	10
2 Fordeling og omfordeling av livsinntekten etter sentralitet.....	12
2.1 Storbyene	12
2.2 Storbyomlandet.....	17
2.3 De små og mellomstore byregionene.....	20
2.4 Periferiregionene.....	23
3 Et par betraktninger om hva ”sentraliseringens pris” blir	27
3.1 Inntektsomfordelingen forsterker bildet av sentralisering med 20 prosent.	27
3.2 Det nasjonale inntektsnivået øker med 6 prosent som følge av flytting gjennom fasen 15-40 år.....	27
3.3 Inntektsforskjellen mellom kvinner og menn er 25 prosent, men regionalt skjevt fordelt.....	28

Tabelloversikt

Tabell 1.1	Fordeling og gjennomsnittsbet�p for livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for årskullene født 1963-67.....	11
Tabell 2.1	Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flyttehistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i de store byene.	14
Tabell 2.2	Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i storbyene og for de norskfødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-�rsstadiet.	16
Tabell 2.3	Inntektsvekst i storbyene som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.....	16
Tabell 2.4	Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flyttehistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i omlandet til storbyene.	18
Tabell 2.5	Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i storbyomlandet og for de norskfødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-�rsstadiet.....	19
Tabell 2.6	Inntektsvekst i storbyomlandet som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.....	20
Tabell 2.7	Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flyttehistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i små og mellomstore byregioner.	22
Tabell 2.8	Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i de små og mellomstore byregionene (SMB) og for de norskfødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-�rsstadiet.	23
Tabell 2.9	Inntektstap i de små og mellomstore byregionene som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.	23
Tabell 2.10	Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flyttehistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i periferiregionene.....	25
Tabell 2.11	Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i periferiregionene og for de norskfødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-�rsstadiet.....	26
Tabell 2.12	Inntektstap i periferiregionene som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.	26

Sammendrag

Kjetil Sørli

Flytting og livsinntekt gjennom første del av voksenlivet

NIBR-notat: 2008:120

Innledning

Hensikten med denne analysen er å få belyst hvor mye av den livsinntekten som kumuleres gjennom første del av voksenlivet som blir forflyttet sammen med flytteprosessene. En del av inntekten forflyttes direkte gjennom personflytting. I tillegg forflyttes noe mer, fordi folk i ulike flyttestrømmer ikke kumulerer like mye inntekt. Analysen baserer seg på en gruppering av bo- og arbeidsmarkedsregioner etter landsdel og sentralitet.

I analysen har vi fulgt et femårskull (født 1963-1967) over livsløpet fra de var skoleungdom (15 år) til de ved utgangen av 2005 var i 38-42 år (kalt 40-årsalderen). Datamateriale er SSBs individuelle flyttehistorier hvor alle flyttemeldinger over kommune- og landegrense gjennom perioden 1964-2005 er registrert sammen med en rekke andre økonomiske og sosiale variable, blant annet årlige inntektsbeløp.

For alle personer har vi årlige inntektsopplysninger for 12-årsperioden 1993-2004. Vi får på denne måten kumulert den inntekten som disse opparbeider fra de er i slutten av 20-årene til de er i 40-årsalderen. Den inntekten som kumuleres over de 12 årene av livsløpet kaller vi livsinntekt. Flytting og kumulering av livsinntekt finner altså sted gjennom ungdoms- og etableringsfasen i denne analysen.

Livsinntekten måler vi som gjennomsnittlig årlig inntekt kumulert over de 12 nevnte årene. For personer som ikke har bodd i landet i deler av perioden beregnes gjennomsnittet for de årene de har bodd i Norge. Når det for et eller flere år ikke er registrert inntektsbeløp, holdes disse årene utenfor analysen for den aktuelle personen. Dette utgjør ikke mer enn omtrent en prosent av datamaterialet.

Som inntekt registreres ikke bare lønnsinntekt, men også inntekt mottatt som trygd eller fra andre kilder. Regnet på denne måten har menn i disse fem årskullene en livsinntekt på kr. 298.000 i årsgjennomsnitt over aldersfasen, mens kvinnene har et årlig gjennomsnittsbeløp på kr. 224.000. Dette gjelder kvinner og menn som har vokst opp i Norge, det vil si som bodde i landet som 15-åringer.

Innvandrere har lavere gjennomsnittsinntekt for den perioden de har bodd i Norge. Mennene har kumulert kr. 233.000 og kvinnene kr. 173.000 i årlige gjennomsnittsbeløp etter at de kom til landet. Innvandrernes inntekt ”forstyrres” flytte-

analysen, siden deres inntekt ikke kumuleres med utgangspunkt i et oppvekstsred i Norge. Likevel er det av interesse å se på inntekten deres også. Siden mange utenlandsfødte bor i de store byene, avtar faktisk gjennomsnittsinntekten for menn i de store byene over livsløpet. For kvinner synker den ikke, men gevinsten som slår ut i økt gjennomsnittsinntekt grunnet innenlandsk flytting, halveres som følge av lavere livsinntekt for innvandrerkvinnene.

Hovedfunnet

Sentraliseringen av befolkningen som følge av flytting gjennom denne aldersfasen er velkjent. Når vi måler denne sentraliseringen i livsinntekt i stedet for i antall personer forsterkes bildet av sentraliseringen noe. Tabellen nedenfor viser størrelsesforholdene.

Periferiregionene taper som kjent omkring 30 prosent av kullstørrelsene sine gjennom flytting. Siden de fraflyttede kumulerer høyere inntekt enn de tilflyttede, øker flyttelekkasjen i periferiregionene når den måles i livsinntekt i stedet for i personer. I de små og mellomstore byregionene er det også en viss langsiktig befolkningslekkasje. Den har økt over tid (fordoblet i løpet av ti årskull), i takt med at det løpende blir færre potensielle tilflyttere i periferiområdene omkring, når stadig større deler av landets barn vokser opp i de store byregionene. Relativt sett er det i de små og mellomstore byregionene at ulikhetene i inntektsnivå mellom flyttestrømmene inn og ut betyr mest for den totale lekkasjen i livsinntekt (omtrent 30 prosent av totalt tap).

I storbyene og i omlandet gir befolkningsøkningen alene størst bidrag til inntektsgevinsten. Forskjellen for kvinner mellom by og omland skyldes at kvinner som flytter fra omland til storby har betydelig høyere livsinntekt enn de som har vokst opp i byene og bosetter seg i omlandet. For menn er det like høy livsinntekt i disse to strømmene. Kjønnforskjellen skyldes at omlandsflyttingen for kvinner i større grad enn for menn er familieorientert, og at storbyomlandet er blitt barnas hovedoppvekstarene i landet.

Vekst og tap i antall personer og i livsinntekt som følge av flytting gjennom aldersfasen 15-40 år. Prosent av personer i på ulike sentralitetsnivå over livsløpet.

Kun innenlandsk flytting.

	MENN			KVINNER		
	Endring i livsinntekt	Herav		Endring i livsinntekt	Herav	
		Befolknendring	Inntektsforskjeller		Befolknendring	Inntektsforskjeller
De seks store byene	+ 21	+ 18	+ 3	+ 25	+ 19	+ 6
Omlandet til storbyene	+ 17	+ 14	+ 3	+ 17	+ 16	+ 1
Små og mellomstore byregioner	- 11	- 8	- 3	- 13	- 9	- 4
Periferiregionene samlet	- 33	- 27	- 6	- 36	- 30	- 6

De ulike person- og flyttegruppene

Personer som flytter inn til **de store byene** har høyere livsinntekt enn lokalbefolkningen der. Aller høyest inntekt har de som kommer fra andre storbyer og fra de små og mellomstore byregionene. Også tilflyttere fra periferien har større livsinntekt enn bofaste og tilbakeflyttede storbyboere. Tilbakeflyttede menn har litt høyere inntekt enn de bofaste, for kvinner er det ingen forskjell. Jo mer perifert storbybarna flytter, jo mindre livsinntekt har de.

I hovedsak gjelder det samme for **storbyomlandet**. Tilflytterne har i gjennomsnitt høyere livsinntekt enn lokalbefolkningen. Det er liten forskjell mellom tilbakeflyttere i omlandskommunene og internflyttere innenfor omlandet. De som flytter fra omlandet til små og mellomstore byregioner og periferi, har litt høyere livsinntekt enn de som flytter ut fra de store byene. Innvandrere som velger storbyomlandet har høyere livsinntekt enn de som velger storbyene.

For de som flytter til **de små og mellomstore byregionene** har også tilflytterne høyere livsinntekt enn lokalbefolkningene. Litt overraskende har de som kommer fra periferien høyere livsinntekt enn de som kommer fra storbyregionene. De har imidlertid lavere inntekt enn de som flytter fra periferi til storby eller omland. Av de som flytter fra de små og mellomstore byregionene har de som bosetter seg i storbyomlandet klart høyest inntekt.

Periferiregionene er de eneste hvor tilflytterne ikke har kumulert like mye livsinntekt som lokalbefolkningen. Kvinner som har flyttet tilbake til sine oppvekstkommuner, og menn som har flyttet internt i periferien har høyest inntekt blant de lokale. Alle fraflyttede har imidlertid høyere inntekt enn lokalbefolkningen i periferien. Aller høyest inntekt har de som har bosatt seg i storbyomlandet.

Kjønnsforskjeller

Inntektsforskjellen mellom kvinner og menn er et velkjent tema, menn opparbeider er en tredel mer i livsinntekt enn kvinner. Denne forskjellen har noen helt klare regionale trekk både etter sentralitet og etter landsdel. Kjønnsforskjellene er på alle sentralitetsnivå størst på Vestlandet og Sørlandet, omtrent på landsgjennomsnittet på Østlandet, og er langt lavere enn gjennomsnittet i Trøndelag og i Nord-Norge. Forskjellene er størst i alle storbyomland, altså i de områdene barna i størst grad vokser opp. Forskjellene er også større enn landsgjennomsnittet i alle storbyene. I de små og mellomstore byregionene er forskjellene omtrent som på landsbasis. I periferien er forskjellene betydelig mindre, og spesielt er det liten kjønnsforskjell blant tilflytterne til periferiregionene.

De regionale ulikhetene i kjønnsforskjell har to hovedforklaringer. Den ene er regional ulikhet i næringsstrukturer, med høye innslag av personlig og forretningsmessig tjenesteyting i storbyregionene. Her tjener menn opp mye sin merinntekt. Det andre momentet er de regionale ulikhetene som fortsatt eksisterer i kjønnsrollemønstrene. Landsdelsforskjellene kan i størst grad forklares av dette, mens variasjonen langs sentralitetsaksen i større grad er tuftet på ulike regionale næringsstrukturer.

Inntektsforskjeller mellom ulike landsdeler

Det er stor forskjell mellom storbyene. Stavanger kumulerer høyest livsinntekt for menn, Oslo kumulerer mest for kvinner. Det er kun Oslo og Stavanger som får et vesentlig bidrag fra ulikhet i flyttestrømmene, utover det den rene befolkningsveksten tilsier. Kristiansand er den eneste storbyen som ikke får bidrag gjennom at tilflytterne har høyere livsinntekt enn de fraflyttede. Det er større forskjeller mellom byene for menn enn for kvinner. Trondheim og spesielt Tromsø har lavere livsinntekt for menn enn storbyene i gjennomsnitt. For kvinnene er det Kristiansand som ligger lavest.

For storbyomlandene er bildet i hovedsak det samme. Oslo- og Stavanger-omlandet får for menn bidrag fra inntektsulikhet mellom flyttestrømmene inn og ut, for kvinner er det kun Oslo-omlandet som gjør det. Det er klare nivåforskjeller for menn, i rekkefølgen omlandet til Stavanger, Oslo, Bergen, Trondheim. For kvinner er forskjellene mindre, men Oslo-omlandet kumulerer noe høyere livsinntekt enn i de andre storbyomlandene.

De små og mellomstore byregionene i de ulike landsdelene får redusert sin livsinntekt som følge av ulikhet i flyttestrømmene. Størst er effekten i Trøndelag og i Vestlandsbyene. Menn på Vestlandet (og også på Sørlandet) opparbeider likevel mer livsinntekt enn i de andre landsdelene. Byene i Nord-Norge kumulerer imidlertid høyest livsinntekt for kvinner!

Blant periferiregionene er landsdelsbildet ikke helt ulikt det vi ser for de små og mellomstore byregionene. På Vestlandet tjenes det inn mest for menn, deretter følger Østlandet, mens Trøndelag og Nord-Norge kumulerer minst. Østlandsperiferien har imidlertid tapt mest på inntektsulikhetene i flyttestrømmene inn og ut. Nord-Norge har tapt minst. Det siste gjelder også for kvinner i Nord-Norge. I tillegg har disse (som i byene) kumulert høyest livsinntekt blant periferiregionene i landsdelene. Blant de andre landsdelene er det nesten ingen forskjell i inntektsnivået for kvinner.

Avslutning

Det opparbeides mer livsinntekt blant folk som har flyttet sentraliserende enn blant de som bor i regioner med samme sentralitet som den de vokste opp i, altså lokalbefolkningen og internflyttere på samme sentralitetsnivå. I flyttestrømmene fra sentrum til periferi er det kumulert mindre livsinntekt. Disse forskjellene øker den inntektsmessige sentraliseringen med omtrent 15 prosent utover det som ligger i personenes flytteprosesser alene.

Relativt sett er det de små og mellomstore byregionene som får merke mest til dette. For disse øker effekten av nettotapet som følge av flytting med nesten 50 prosent, når flyttetapet gjennom aldersfasen 15-40 år måles i livsinntekt kumulert fra de var i slutten av 20-årene, i stedet for i reduksjon i kullstørrelsene. Fem årskull fulgt gjennom denne 25-årsfasen, de er født 1963-67, er lagt til grunn for denne undersøkelsen.

1 Innledning

Sentralisering måles som regel med personer som enhet. I denne rapporten måler vi i tillegg sentraliseringen også som kumulert livsinntekt. Ved at personer som flytter i ulike retninger i det lange løp kumulerer ulik livsinntekt, forsterkes bildet av sentraliseringen, når de som flytter i sentraliserende retning kumulerer mer inntekt enn de som flytter desentraliserende. Vi har fulgt fem årskull, født 1963-1967, gjennom fasen fra de var skoleungdom, til de ved utgangen av 2005 var 38-42 år (kalt 40-årsalderen). Livsinntekten kumuleres over 12 år (1993-2004), som disse årskullene har gjennomlevd fra de var i slutten av 20-årene.

Datamaterialet er SSBs individuelle flytتهistorier, hvor alle flytтемeldinger over kommune- og landegrense gjennom perioden 1964-2005 er registrert sammen med en rekke andre økonomiske og sosiale variable som årlig blir registrert. For alle personer er dette blant annet årlige inntektsbeløp gjennom 12-årsperioden 1993-2004. Livsinntekten som opparbeides fra man er i slutten av 20-årene til man er omkring 40 år dekker den første delen av yrkeskarrieren, og faller samtidig sammen med den delen av karrieren hvor det flyttes mest i forbindelse med jobb- og familieetablering. Vi dekker altså den fasen hvor oppbygging av inntekt og flytting i størst grad henger sammen, og hvor bosettingsmønsteret for de aktuelle årskullene festner seg.

Vi tallfester på denne måten livsinntekt både for de som har flyttet permanent, og for de bofaste og tilbakeflytterne, i ulike typer av kommuner. De siste er de som i voksen alder utgjør lokalbefolkningen i kommunene i landet. I hvilken grad livsinntekten til bofaste og tilbakeflyttere avviker fra inntekten til dem som har flyttet inn og blitt boende, og de som har flyttet ut og ikke kommet tilbake, sier noe om hvor sterkt den permanente flyttingen og inntektskumuleringen henger sammen.

For å studere slike spørsmål i et sentrum-periferi perspektiv har vi brukt en inndeling av regionene i landet etter landsdel og sentralitet. Denne inndelingen, som også ble lagt til grunn for Flyttemotivundersøkelsen 2008, bygger på Juvkams inndeling av kommunene i bo- og arbeidsmarkedsregioner (Juvkam 2002). Det er fire sentralitetsnivå: **storbyer, storbyomland, små og mellomstore byregioner, og perifere regioner.** Storbyene utgjøres av de seks landsdelssentrene, mens storbyomland kun er knyttet opp mot de fire største byene (Oslo, Bergen, Trondheim og Stavanger - for Kristiansand og Tromsø blir byen og omlandet behandlet som egne enheter). Små og mellomstore regioner finnes i alle landsdeler. Periferikommunene på Sørlandet er slått inn i innlandsperiferien på Østlandet.

1.1 Flyttehistoriske begreper, demografisk dynamikk, og litt om framstilling.

Framstillingen består i å se på forskjeller og omfordeling av livsinntekt i sentrum-periferi perspektiv på landsnivå. Vi tar en fortløpende gjennomgang av de fire sentralitetsnivåene. Hvis vi et øyeblikk holder inn- og utvandrere utenfor betraktning, får vi med fire slike nivå 12 flytteretninger som gir endret sentralitet i løpet av aldersfasen, pluss 4 flytteretninger hvor sentralitetsnivået ikke endres (altså at det flyttes innenfor hvert nivå). Det siste kaller vi for enkelhets skyld internflytting i denne framstillingen.

I tillegg til disse i alt 16 flyttestrømmene, som til sammen omfatter alle personer som vi i undersøkelsen betrakter som fraflyttede eller tilflyttere i ulike regioner og kommuner, har vi en lokalbefolkningskjerne bestående av bofaste og tilbakeflyttere i kommunene. I tillegg har vi så strømmen av tilflyttere fra utlandet. De har vi naturlig nok kun opplysninger om for de årene de har bodd i Norge. For de som utvandret fra Norge i løpet av fasen har vi inntektsopplysninger kun for årene før de flyttet ut. Inn- og utvandrerne forstyrrer bildet av hvordan inntektsomfordelingen henger sammen med innenlandsk flytting. Likevel holder vi dem ikke utenfor, da også deres inntektskumulering har geografisk påvirkning på resultatet til slutt.

På hvert sentralitetsnivå vil vi kunne skille ut elleve grupper som på ulike måter gir bidrag til omfordelingen av livsinntekten gjennom første del av voksenlivet:

- bofaste i kommunene
- tilbakeflyttere i kommunene
- internflyttere mellom kommuner på samme sentralitetsnivå
- tilflyttere fra de tre andre sentralitetsnivåene pluss fra utlandet (4 flyttegrupper)
- fraflyttede som var bosatt på annet sentralitetsnivå eller i utlandet (4 flyttegrupper)

Vi tar i fortsettelsen en gjennomgang av hvert sentralitetsnivå for seg. Inntektsnivået og omfordelingene som finner sted blir først beskrevet. Her tar vi også med noen forskjeller mellom landsdeler. Deretter undersøker vi hvor mye de ulike gruppene bidrar til å endre eller stabilisere det regionale inntektsnivået. Lokalbefolkningen bidrar til å stabilisere det, de ulike flyttegruppene til å destabilisere det.

De tre gruppene av fraflyttede og tilflyttere i sentralitetshierarkiet vil på ulike geografiske nivå tolkes forskjellig. For eksempel vil personer bosatt i storbyomlandet i 40-årsalderen, som har vokst opp i en storby, representere en annen form for desentralisering enn dem som har flyttet fra storbyen eller omlandet til en småby- eller periferiregion. Inntektsomfordelingene i storbyregionene er selvfølgelig av mindre fenomenologisk betydning for sentraliseringen enn den omfordelingen som følger av flytting mellom storbyregioner og andre regioner i landet.

Likevel er forholdet mellom storbyene og omlandet interessant som eget tema, ikke minst fordi en stor og økende andel av all langsiktig flytting foregår innenfor og mellom storbyregionene. Det er flere grunner til det, blant annet at barnekullene i

økende grad vokser opp i eller nær de store byene. Det ligger en langsiktig dynamisk prosess bakenfor dette: Foreldrenes sentraliserende flyttinger har gjennom de fire generasjonene vi har statistikk for virket sentraliserende på barnebosettingsmønsteret for neste generasjon, som igjen danner et mer sentralisert utgangspunkt for denne generasjonens flyttinger. Disse generasjonsprosessene kan i varierende grad nærmest spores fra årskull til årskull på nær sagt alle alderstrinn helt opp mot 80-årstrinnet i dagens befolkning i Norge.

1.2 Mål for livsinntekt

Materialet inneholder som sagt årlige inntektsopplysninger for 12-årsperioden 1993-2004. Livsinntekten måles som akkumulert inntekt over den tilhørende 12-årig aldersfasen gjennomlevd i perioden. Vi kaller det livsinntekt, selv om den kun er opparbeidet over 12 år. Begrunnelsen er naturligvis at opparbeidelse av inntekten skjer over livsløpet.

De beløpene vi opererer med, er imidlertid årlige gjennomsnitt for disse 12 årene. På den måten eliminerer vi betydningen av at noen ikke har botid i Norge alle årene. Vi regner altså kun gjennomsnitt for de årene personene er registrert bosatt i landet. Dette gjelder naturligvis mest for de inn- og utvandrede, men det er også ganske mange innfødte nordmenn som har bodd i utlandet i deler av livsfasen opp mot 40-årsstadiet. I tillegg letter det for lesbarhet og tolkning å forholde seg til gjennomsnittlige årsbeløp. Årlig inntekt på kr. 300.000 over 12 år fornemmes som en mer konkret opplysning enn de kumulerte 3,6 millioner i sum.

Et viktig metodisk poeng: De aller fleste i disse fem årskullene (over 99 prosent) er registrert med inntekt større enn null for de årene de er registrert bosatt i Norge. Denne lille gruppen med null i inntekt holder vi utenfor for det eller de årene inntekten er null. Dermed vil alle i gruppen med lavest inntekt etter nedenstående inndeling (under kr. 100.000) være registrert med kronebeløp større enn null.

Vi opererer med to mål i framstillingen, et fordelingsmål og et gjennomsnittsmål. Bak ulike årsgjennomsnitt kan det ligge ulike fordelinger. Selv om vi når det kommer til spørsmålet om hvor mye sentraliseringen øker som følge av inntektsforskjeller i ulike flyttestrømmer, legger mest vekt på årsgjennomsnittene, kan det også være av interesse å studere ulikhet med hensyn til polarisering og konsentrering i inntektsfordelingene. Vi opererer med 7 inntektsklasser i hundretusen-intervaller: 0-100.000, 100.000-200.000, 200.000-300.000, 300.000-400.000, 400.000-500.000, 500.000-600.000 og til sjuende og sist 600.000 og høyere.

Det er stor forskjell på livsinntekten for kvinner og for menn. Årlig gjennomsnittsbeløp kumulert over aldersfasen fra slutten av 20-årene til 40-årsalderen er for kvinner som allerede på 15-årstrinnet var bosatt i Norge kr. 224.000, og for menn er kr. 298.000. Kvinnenes inntektsnivå ligger altså 25 prosent lavere enn for menn. Vi får her bekreftet gammelt nytt. Kumulert over livsløpet påvirkes inntekten for kvinner både av lavere yrkesaktivitet over livsløpet, at de i større grad jobber deltid, og at de i større grad enn menn i perioder går inn og ut av jobb.

Innvandrenes livsinntekt, målt ved gjennomsnittet for de årene de har bodd i Norge, er lavere enn for den norskfødte befolkningen. For enkelthets skyld kaller vi de som

bodde i landet som 15-åring ”norskfødte” og de som ikke gjorde det ”utenlandsfødte”, eller vi sier med norsk eller utenlandsk bakgrunn.

For kvinner er gjennomsnittsinntekten for utenlandsfødte kr. 173.000 og for menn kr. 233.000. I et sentraliseringsperspektiv påvirkes livsinntekten av dette fordi det bor mange innvandrere i de store byene (spesielt Oslo). Tabell 1.1 viser inntektsfordeling og gjennomsnittlige årsbeløp for livsinntekt kumulert gjennom fasen fra man er i slutten av 20-årene til man er i 40-årsalderen for de fem årskullene født 1963-67 på landsbasis.

Tabell 1.1 *Fordeling og gjennomsnittsbøp for livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for årskullene født 1963-67.*

Inntektsintervaller i prosent og årlige gjennomsnittsbøp for livsinntekten gjennom perioden.

	Bosatt i Norge som 15-åring		Innvandret etter fylte 15 år	
	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Totalt	100	100	100	100
0-100	2	5	11	27
100-200	14	37	34	40
200-300	44	45	35	24
300-400	25	9	11	5
400-500	9	2	4	2
500-600	3	1	2	1
600 og over	3	1	3	1
Årsgjennomsnitt	298.000	224.000	233.000	173.000

Både for kvinner og menn med norsk bakgrunn finner vi en snau halvpart innenfor intervallet fra kr. 200.000 til 300.000. For begge kjønn har vi altså hovedtyngden innenfor et hundretusenkroners intervall. Dette intervallet ligger imidlertid forskjøvet med så mye som en fjerdedel fra hverandre på inntektsskalaene (26 prosentpoeng: for menn har kun 16 prosent inntekt under kr. 200.000, for kvinner er det hele 42 prosent). Livsinntekten for kvinner varierer imidlertid mye mindre over skalaen enn for menn. Det samme gjelder også for utenlandsfødte kvinner, men for utenlandsfødte ligger hovedforskjellen mellom kjønn i større grad enn for de norskfødte på de to laveste inntektstrinnene.

Selv om kjønnsforskjellene ikke er hovedtema her, skal vi i fortsettelsen holde et visst fokus mot inntektsforskjellen på kr. 74.000 mellom kvinner og menn i den norskfødte befolkningen, og på forskjellen på kr. 60.000 for de utenlandsfødte. Vi vil oppdage at det er stor geografisk variasjon i disse forskjellene, både langs sentralitetsdimensjonen og mellom landsdeler.

Siden inntektsfordelingene for kvinner er så sterkt konsentrert til de to intervallene mellom kr. 100.000 og 300.000 (82 prosent i dette sjiktet), tabellerer vi fordelingene kun for menn. Gjennomsnittlig årlig livsinntekt presenteres for både menn og kvinner. I tillegg viser tabellene også hvordan kjønnsforskjellene i ulike grupper, strømmer og regiontyper avviker i forhold til den årlige forskjellen på kr. 74.000 for kullene i 40-årsalderen på landsnivå.

2 Fordeling og omfordeling av livsinntekten etter sentralitet

Vi skal se på fordelinger og variasjoner i livsinntekten mellom ulike grupper av personer og flyttere. Vi tar for oss de fire sentralitetsnivåene etter tur i underavsnittene som følger. Innenfor hvert nivå kaster vi også et blikk på forskjeller mellom landsdelene.

2.1 Storbyene

Oppsummering

Gjennom aldersfasen 15-40 år øker storbybefolkningen med omtrent 40 prosent. Av dette skyldes 22 prosent, altså litt over halvparten, de utenlandsfødte tilflytterne som enten har innvandret til en storby direkte, eller kommet som sekundærflytter fra andre typer kommuner senere i aldersfasen. Den innenlandske veksten er altså ”bare” 18 prosent. Det sterke innslaget av innvandrere i storbyveksten påvirker naturligvis inntektsutviklingen i storbyene, siden utenlandsfødte har mye lavere gjennomsnittlig livsinntekt enn de norskfødte (tabell 1.1).

De utenlandsfødtes livsinntekt opphever langt på vei hele den veksten i gjennomsnittlig livsinntekt som den innenlandske flytteomfordelingen i dette livsfaseperspektivet tilfører storbyene. For menn gjelder det i sin helhet, for kvinner akkurat halvt på vei. Ulikheten i utslaget for menn og kvinner skyldes at storbyene har flere utenlandsfødte menn enn kvinner i 40-årsalderen, og at inntektsforskjellen i forhold til de norskfødte er størst for menn.

Menn som flytter til storbyene fra andre deler av landet har klart høyere livsinntekt enn lokalbefolkningen, det vil si de som fortsatt bor i storbyene når de er i 40-årsalderen. De lokale har på sin side høyere livsinntekt enn de som har flyttet lenger ut fra storbyene enn til omlandet. Menn som har flyttet til og fra storbyomlandet har akkurat like høy livsinntekt og høyere enn lokalbefolkningen. De representerer inntektstoppen sammen med tilflytterne til storbyene fra de små og mellomstore byene.

For kvinner er akkurat dette litt annerledes. De som har flyttet til omlandet har livsinntekt på nivå med de som er blitt boende i storbyene, mens kun de som flytter andre veien har høyere inntekt. Ellers er hovedtendensene for kvinner de samme som for menn. Også for kvinner har tilflytterne fra små og mellomstore byer i gjennomsnitt høyeste inntekt.

Hvis vi ser bort fra den forstyrrende påvirkningen fra de utenlandsfødte, får vi rendyrket bildet av sentralisering. Fire femdeler av inntektsveksten totalt kan tilskrives at det gjennom flytting er blitt flere mennesker (som sagt 18 prosent flere). Den siste femdelen skyldes at flyttingene fører med seg høyere livsinntekt for de som kommer enn for de som går. Sagt på annen måte: Målt i livsinntekt har storbyene fått en 20 prosent høyere gevinst av flytting enn tallene for antall flyttede personer tilsier. Grunnen er altså at tilflytterne har høyere livsinntekt enn de fraflyttede.

Regionene bidrar ulikt til dette. Storbyene taper faktisk litt til omlandene, flyttestrømmene ut (i forbindelse med familieetableringene gjennom fasen) er litt større enn strømmene som i det lange løp kommer inn og blir boende helt til de er 40 år. For kvinner reduseres noe av denne effekten ved at innflytterne har høyere livsinntekt enn utflytterne. For menn er livsinntekten den samme i begge strømmer mellom storby og omland, da blir det kun forskjellen i størrelsen på strømmene (18 prosent ut og 15 prosent inn, målt i forhold til 100 gutter på 15-årstrinnet) som dimensjonerer storbyenes langsiktige tap til omlandet.

Variasjonen mellom de ulike flyttegruppene

Tabell 2.1 viser det meste av det som er oppsummert. Tabellen viser livsinntekt og fordeling på ulike inntektstrinn for menn vokst opp i byene og for menn som har flyttet inn. De sistnevnte har høyere inntekt enn de som har flyttet ut, mens livsinntekten for lokalbefolkningen (bofaste og tilbakeflyttere) ligger mellom. Inntektsnivåene faller med avtakende sentralitet både for tilflytterne og for de fraflyttede.

Nederste linje i tabell 2.1 viser hvor mye større forskjell i livsinntekt det er mellom kjønn i gruppen enn det er for kullene på landsnivå. Som vi ser er det i større inntektsforskjeller mellom kjønn i storbyene. Et lite unntak gjelder tilflytterne kommet inn fra periferien. For de som har flyttet til periferien er forskjellen klart mindre enn på landsnivå.

Tabell 2.1 *Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flytتهistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i de store byene.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til 40 år, størrelsen på ungdomskullene er lik 100. Inntektsintervaller i prosent og livsinntekt i årlige gjennomsnittsbetrag. Kjønnforskjeller.

Ungdomskullets andel: 22,5 %	Kjernebefolkning			Tilflyttere vokst opp i				Fraflyttede bosatt i			
	BOF	TBF	INT	Oml	Smb	Peri	Utl	Oml	Smb	Peri	Utl
Menn:											
Pr. 100 i kullet:	43	18	9	15	19	10	27	18	6	2	4
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
0-100	3	4	3	2	2	2	11	1	3	4	33
100-200	14	17	15	14	14	13	37	11	21	24	26
200-300	42	35	32	33	32	37	33	38	41	46	18
300-400	25	23	25	25	26	27	10	27	22	18	11
400-500	9	11	13	13	14	12	4	12	8	4	7
500-600	3	4	5	6	6	5	2	5	3	3	2
600 og over	4	6	7	7	6	4	3	6	2	1	3
Årsgjennomsnitt	300	309	327	330	331	317	228	330	282	258	203
Kvinner:											
Pr. 100 i kullet	38	19	9	16	21	12	22	20	7	3	4
Årsgjennomsnitt	226	227	239	249	252	242	171	227	207	198	134
Kjønnforskjell*	0	+ 8	+ 14	+ 7	+ 5	+ 1	- 3	+ 29	+ 1	- 14	- 5

Forklaringer. BOF: Bofaste, TBF: Tilbakeflyttere, INT: Internflyttere, Oml: (Storby)omland, Smb: Små og mellomstore byregioner, Peri: Periferiregioner, Utl: Utlandet,

*:Kjønnforskjell utover forskjellen i livsinntekt på landsnivå (kr.74.000 i årsgjennomsnitt)

Kjønnforskjellene er litt påfallende for de som har flyttet ut fra storbyene. Kvinnene som bosetter seg i storbyomlandet har opptjent betydelig mindre enn mennene som har flyttet slik. Dette har sikkert å gjøre med at kvinner i større grad enn menn har familiemotiv for å flytte til omlandet, og at de har flere barn enn andre og i større grad jobber deltid og i lavtlønnsyrker. For de som har flyttet fra storbyene til periferien er situasjonen pussig nok omvendt. I denne flyttestrømmen er forskjellene mellom kvinner og menn mindre enn ellers. Det er mulig det har å gjøre med at både lønninger og lønnsforskjellene i de mest typiske distriktsnæringene er mindre enn i de mest byrelaterte næringene, som bank/forsikring og annen finansiell og personlig tjenesteyting. Videre skyldes det kanskje også at kvinner som flytter til periferien i større grad enn andre kvinner flytter til en jobb, ofte i offentlig sektor.

Vi ser nærmere på menn: Tilflyttere til storbyene fra omlandet og fra de små og mellomstore byregionene har høyere livsinntekt enn menn som har vokst opp i storbyene. Også menn som har flyttet fra storbyene til omlandet har like høy livsinntekt som de som har gått den andre veien (kr 330.000 i årsgjennomsnitt). Menn som har flyttet til en annen storby enn den de vokste opp i ("internflyttere" mellom storbyene) har nesten like høy livsinntekt. Fordelingen for flytterne fra storby til omland er imidlertid klart mer konsentrert til de midterste trinnene mellom kr. 200.000 og 400.000 enn fordelingen for de ulike gruppene av menn som bor i storbyene når de er i 40-årsalderen. Storbybefolkningen har en mer polarisert fordeling.

Storbytilflytterne fra periferien har lavere livsinntekt enn de andre tilflytterne, men den er likevel høyere enn for de to lokalbefolkningsgruppene. Denne gruppen har imidlertid en klart konsentrert fordeling, med høye innslag på trinnene mellom kr. 200.000 og 400.000 i årlig gjennomsnittsbetrag. Innenfor lokalbefolkningen er det en tilsvarende forskjell. Mens de bofaste har en mer konsentrert fordeling om midten, er inntektsfordelingen for tilbakeflytterne mer polarisert.

Livsinntekten til de som har flyttet fra storbyene avtar med tilflyttingsstedets sentralitet. Nivået for storbybarna som har bosatt seg i periferiområdene har over livsløpet kumulert seg til et nivå som ligger 22 prosent lavere enn for de som "bare" har flyttet ut til storbyområdet. I forhold til de som fortsatt bor i storbyene som 40-åringer er imidlertid forskjellen mindre (14 prosent lavere). Omlandsutflytting er inntektsnivået for menn, men ikke i samme grad for kvinner. Kvinner flyttet til omlandet tjener like mye som de som er blitt boende i storbyene.

De utenlandsfødte mennene som er kommet til storbyene har 24 prosent lavere livsinntekt enn de øvrige. Vi minner om at denne inntekten er kumulert kun over de årene disse har bodd i landet. De som har utvandret har enda lavere livsinntekt, dette må sees i lys av at inntekten er registrert tidlig i perioden (før de utvandret), og altså mens de var unge og inntektsnivået generelt var lavere enn mot slutten av perioden. Jentene som utvandret hadde imidlertid tjent litt bedre enn guttene, relativt til de andre i landet, før de dro. Mest sannsynlig har dette med forskjeller i utdanningsflytting til utlandet å gjøre.

Store forskjeller mellom storbyene

Når vi sammenligner resultatet av flytting gjennom aldersfasen for de seks store byene, holder vi nå innvandrerne utenfor. Ulike innslag av dem virker bare forstyrrende. Tabell 2.2 viser hvor mye livsinntekt de som vokste opp i storbyene, og de som bodde der som 40-åringer, har kumulert, målt i gjennomsnittlige årsbetrag gjennom fasen 28-40 år.

For sine respektive kjønn har menn vokst opp i Stavanger og kvinner i Oslo både høyest livsinntekt og er de som vinner til seg mest som følge av flytting. Disse ligger an til å bli lønnsledende allerede fra ungdomstrinnet av. Det er i tillegg bare disse to byene som i særlig grad vinner til seg økt livsinntekt gjennom flytting, det gjelder begge kjønn begge steder. Kristiansand er den eneste byen som opplever at livsinntekten går ned som følge av flytting. Bergen, Trondheim og Tromsø får en moderat inntektsvekst som følge av flyttingene, og den er større for kvinner enn for menn.

Det er større forskjeller mellom byene for menn enn for kvinner. Dette henger nok i stor grad sammen med at næringsstrukturen i byene er mer forskjellig for menn, siden en større andel kvinner alle steder arbeider i de store offentlige sektorene. Spesielt ligger Trondheim og Tromsø lavt for menn, både før og etter flytting. Kanskje skyldes det at virksomhet tilknyttet universitetene i disse to mindre byene utgjør en større andel av sysselsettingen enn i Oslo og Bergen.

Tabell 2.2 *Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i storbyene og for de norskfødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-årsstadiet.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til omkring 40 år. Beløp i hundretusen.

	MENN		KVINNER		Kjønn- Forskjell
	Storbybarn*	Voksne (40)	Storbybarn*	Voksne (40)	
Storbyene i sum	306	314	224	237	77
Oslo	312	326	237	259	67
Bergen	306	306	223	226	80
Trondheim	289	291	226	228	63
Stavanger	324	343	219	233	110
Kristiansand	306	298	204	199	99
Tromsø	275	276	222	227	49

*) Personer vokst opp i storby

Kolonnen til høyre viser at det er svært stor variasjon i kjønnsforskjellene. I Stavanger, Kristiansand og til dels Bergen er inntektsforskjellene større enn på landsbasis. I Oslo, Trondheim og spesielt Tromsø er kjønnsforskjellene mindre. Den høyre kolonnen i denne tabellen gir en pekepinn på ulik likestillingsutvikling i landet. Tabellen viser for øvrig også at kjønnsforskjellene reduseres over livsløpet som følge av innenlandsk flytting i de fleste av storbyene. Det er bare i Stavanger det er motsatt.

Den rendyrkede inntektsveksten

Gjennomsnittsinntekten i storbyene økte med 3 prosent for menn og 6 prosent for kvinner (kan beregnes fra sumlinjen i tabell 2.2). Dette er altså den delen av inntektsveksten som kun skyldes forskjeller i inntekt mellom de ulike flyttestrømmene av norskfødte.

Tabell 2.3 *Inntektsvekst i storbyene som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.*

	MENN	KVINNER
Rendyrket inntektsvekst	3	6
- omlandet	0	1
- små og mellomstore byer	2	3
- periferien	1	2

Dette er ikke så mye, sammenlignet med befolkningsveksten som følger av flyttingen. Det er imidlertid naturlig at den rene befolkningsomfordelingen betyr mer for forflytting av inntekt enn det nivåforskjellene i de ulike strømmene er i stand til. Poenget er imidlertid at målt i livsinntekt finner vi sterkere sentralisering enn vi gjør når vi kun måler i personer.

Mot storbyomlandet holdes akkurat balanse for menn. Det følger direkte av at livsinntekten i strømmene inn og ut er like (årlige beløp på kr.330.000, tabell 2.3). Til tross for nettotap overfor storbyomlandet i antall personer (som holdes utenfor denne rendyrkede betraktningen) kan det for kvinner bokføres en liten gevinst her, som følger av at tilflytterne har høyere livsinntekt enn utflytterne. Det samme gjelder for begge kjønn i forhold til de to andre sentralitetsnivåene. Den rendyrkede

inntektsgevinsten i storbyene, altså uavhengig av størrelsen på strømmene målt i personer, er størst på bekostning av de små og mellomstore byregionene.

2.2 Storbyomlandet

Oppsummering

Ved flytting gjennom aldersfasen 15-40 år øker folketallet i omlandet til storbyene med omtrent 25 prosent. Av dette er 10 prosent netto innvandring og 15 prosent resultat av innenlandsk flytting. Innvandrere bosatt i storbyomlandet har kumulert høyere livsinntekt enn de som bor i de store byene. Spesielt er forskjellen stor for menn (kr.261.000 i omlandet mot kr.228.000 i storbyene i årsgjennomsnitt).

Som i storbyene har tilflytterne deres omland høyere livsinntekt enn lokalbefolkningen. Forskjellen mellom bofaste og tilbakeflyttere er imidlertid større i omlandet, tilbakeflytterne i omlandskommunene har relativt sett høyere livsinntekt, på samme nivå som internflytterne. Aller høyest er imidlertid livsinntekten for de som kommer fra de små og mellomstore byregionene. For menn er inntekten for disse enda høyere enn for menn som bosetter seg i storbyene. Dette er i stor grad menn som tjener penger i næringer det ikke er behov for høyere utdanning (bygg/anlegg, entreprenør, samferdsel).

De som flytter fra storbyomlandet til små og mellomstore byregioner og til periferien har lavere livsinntekt enn de som flytter til storbyomlandet, men inntektsnivået i strømmene ut av storbyomlandet er likevel litt høyere enn i de strømmene som går ut fra storbyene til de tilsvarende områdene i landet ellers. Dette gjelder både kvinner og menn, og det gjelder til og med også for de som har utvandret. Grunnen til dette er ikke umiddelbar. Kanskje har det å gjøre med en form for sosial seleksjon blant personer som flytter mot strømmen, altså mellom personer oppvokst i storbyer og i storbyomland.

Lavere inntektsnivå blant utenlandsfødte betyr ikke så mye for inntektsutviklingen i omlandet som i storbyene. Dette kommer en liten inntektsvekst selv med innvandrerne medregnet. Økningen i gjennomsnittsinntekten som følger av innenlandsk flytting er mindre enn i storbyene, spesielt for kvinner.

Kjønnsforskjellene mellom kvinner og menn er enda større enn i storbyene, og de er store både for lokalbefolkningen og tilflytterne. Storbyomlandet ser ut til å være den regiontypen hvor likestillingen, tolket gjennom livsinntekt, er kommet kortest. Det har sannsynligvis å gjøre med at dette er hovedoppvekstarene for barn i landet.

Som i storbyene betyr omfordelingen av personer gjennom flytting mye mer for at livsinntekt omfordeles til fordel for storbyomlandet, enn at det er ulike inntektsnivåer i de ulike flyttestrømmene. Den innenlandske veksten som følger av flytting øker som nevnt befolkningen med 15 prosent. Ser vi på inntektsveksten totalt fører inntektsforskjellene mellom strømmene til en ytterligere vekst på 2-3 prosentpoeng. Seks sjudeler av inntektsveksten er dermed rent befolkningsrelatert, en sjuendedel er relatert til ulike inntektsnivåer i strømmene. For storbyene betyr inntektsforskjellen litt mer, der er forholdet som nevnt tidligere en til fem.

Sagt på annen måte: Både i storbyene og i storbyområdet øker befolkningen med omtrent 15 prosent som følge av innenlandsk flytting. Måler vi økningen i gjennomsnittlig livsinntekt øker sentraliseringen i storbyene som sagt i forrige avsnitt med omtrent 20 prosent, og i storbyområdet med omtrent 14 prosent.

Variasjonen mellom de ulike flyttegruppene

Tabell 2.4 dokumenter det som er oppsummert. Høyest inntekt har tilflytterne fra de små og mellomstore byene, lavest er den for utenlandsfødte tilflytterne. Et litt spesielt poeng kommer til syne ved at utenlandsfødte menn i storbyområdet har kumulert like høy livsinntekt som menn som flytter fra storbyområdet til periferien. Det er innvandrernes inntekt som er høy for utenlandsfødte å være.

På nederste linje vises at alle kjønnsforskjeller i storbylandet går langt utover de kr. 74.000 som er registrert på landsnivå. Aller størst er forskjellene for tilflytterne. Som for storbyene er imidlertid fraflyttingsstrømmene sterkt selektert på sentralitet. Blant de som flytter til periferien er forskjellene mindre enn i landet ellers, den er omtrent på landsgjennomsnittet for de som flytter til små og mellomstore byregioner, og den er større for de som flytter til storby.

Sammenhengen mellom hvor det flyttes og kjønnsforskjeller i livsinntekt er svært tydelig.

Tabell 2.4 *Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flyttehistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i omlandet til storbyene.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til 40 år, størrelsen på ungdomskullene er lik 100. Inntektsintervaller i prosent og livsinntekt i årlige gjennomsnittsbetrag. Kjønnsforskjeller.

Ungdomskullets andel: 22,1 %	Kjernebefolkning			Tilflyttere vokst opp i				Fraflyttede bosatt i			
	BOF	TBF	INT	Stby	Smb	Peri	Utl	Stby	Smb	Peri	Utl
Menn:											
Pr. 100 i kullet:	31	19	22	18	14	7	12	16	7	2	3
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
0-100	1	2	1	1	1	1	8	2	2	3	30
100-200	12	12	10	11	10	9	27	14	20	20	26
200-300	46	38	40	38	32	38	37	33	42	52	22
300-400	27	27	29	27	29	29	15	25	22	17	10
400-500	8	11	11	12	15	13	6	13	9	5	6
500-600	3	5	5	5	6	5	3	6	3	2	2
600 og over	3	5	4	6	7	5	4	7	2	1	4
Årsgjennomsnitt	302	320	322	330	346	332	261	330	284	261	210
Kvinner:											
Pr. 100 i kullet	21	21	26	20	17	8	13	17	9	3	3
Årsgjennomsnitt	210	230	227	227	243	234	178	249	211	202	144
Kjønnsforskjell*	+ 18	+ 16	+ 21	+ 29	+ 29	+24	+23	+ 7	- 1	- 15	- 8

Forklaringer. BOF: Bofaste, TBF: Tilbakeflyttere, INT: Internflyttere, Stby: Storbyer, Smb: Små og mellomstore byregioner, Peri: Periferiregioner, Utl: Utlandet, *:Kjønnsforskjell utover forskjellen i livsinntekt på landsnivå (kr.74.000 i årsgjennomsnitt)

Blant menn som har flyttet til småbyene eller periferien er det langt flere som har livsinntekt mellom kr.100.000 og 300.000 årlig enn blant de som bor i omlandet. På alle høyere inntektstrinn er det færre i utflyttergruppene. Internflytterne og de som har kommet fra storbyene har en ganske sterk konsentrasjon omkring de midterste trinnene. Mer polariserte fordelinger finner for de som har flyttet til storbyene og for de som kommer fra de små og mellomstore byene. Menn som flytter oppover i sentralitetshierarkiet ser altså ut til å fordele seg inntektsmessig mer polariserende enn de som flytter motsatt vei.

Store forskjeller mellom storbyomlandene.

Tabell 2.5 viser hvor mye livsinntekt som er kumulert over 12-årsperioden 1993-2004 blant de som vokste opp i storbyomlandet, og for de som bodde der som 40-åring. Vi ser kun på de norskfødte. Livsinntekten er som før målt i gjennomsnittlige årsbeløp kumulert gjennom fasen 28-40 år. Flytteprosessen dekker aldersfasen helt tilbake til 15-årstrinnet.

Kristiansand og Tromsø har ikke så store omlandsregioner at de er skilt ut i denne analysen. Vi har dermed kun omland tilknyttet de fire største byene. Oslo-omlandet og Stavanger-omlandet får for menn økt gjennomsnittsinntekt som følge av flyttingene. Oslo-omlandet er stort, og dominerer derfor utviklingen i sum, spesielt for kvinner. For kvinner reduseres livsinntekten i omlandet til Bergen, Trondheim og Stavanger nokså mye som følge av innenlandsk flytting gjennom fasen 15-40 år. Familierelatert tilflytting kan kanskje være sterkere konsentrert i disse omlandskommunene enn i det store Oslo-omlandet.

Som for Trondheim kommune ligger inntektsnivået for menn også lavt i byens omland. Stavanger-omlandet har høyest inntektsnivå, men forskjellen mellom Oslo og Stavanger er mindre mellom omlandene enn mellom byene. Kvinnene i Oslo-omlandet skiller seg mye fra kvinnene som bor i de andre omlandsregionene. Igjen kan det være familiemotivene som er ulikt fordelt. De samme nivåvariasjonene finnes i byene også, men med den forskjell at gjennomsnittlig livsinntekt i storbyene ikke reduseres som følge av flytting over livsløpet.

Tabell 2.5 *Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i storbyomlandet og for de norskfødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-årsstadiet.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til omkring 40 år. Beløp i hundretusen.

	MENN		KVINNER		Kjønn- Forskjell
	Omlandsbarn	Voksne (40)	Omlandsbarn	Voksne (40)	
Omlandet i sum	313	321	224	227	94
Oslo omland	316	326	230	235	91
Bergen omland	315	311	211	200	111
Trondheim oml.	278	274	215	207	67
Stavanger oml.	325	331	209	204	127

Omlandsbarn: Personer vokst opp i storbyomland

Kjønnforskjellene er svært ulike i de fire omlandsregionene. I Trondheimsomlandet er inntektsforskjellen mellom kvinner og menn mindre enn på landsbasis. I de andre omlandene er det svært stor forskjell, og mye større enn mellom storbyene. Sammenligner vi byene med sine omland, blir det Bergensregionen som kan tolkes som storbyregionen med størst intern likestillingsforskjell (tabell 2.2 og 2.5). Også i

Osloregionen er det tydelig forskjell, mens by og omland i Trondheimsregionen ser ut til å være tilnærmet homogen med hensyn til lønnslikestilling. Kjønnforskjellen er imidlertid aller mest ekstrem i Stavangeromlandet, men den er høy også i Stavanger by. Vestlandsbeliggenheten kan se ut til å bety noe her.

Den rendyrkede inntektsveksten

Tabell 2.6 viser den rendyrkede delen av inntektsveksten som kun skyldes forskjeller i inntekt mellom de ulike flyttestrømmene (3 prosent for menn og 1 prosent for kvinner).

Disse små prosentene kommer altså i tillegg til de 15 prosentene som den innenlandske flyttingen øker folketallet med i løpet av aldersfasen. Tapet mot storbyene for kvinner, grunnet høyere livsinntekt i strømmen fra omlandet og inn enn motsatt vei, reduserer mye av inntektsgevinsten fra resten av landet. Dette er grunnen til at storbyomlandet ikke får like mye inntektsvekst i sum gjennom flytting som storbyene. Det er imidlertid et hovedpoeng at både storbyer og omland får en slik tilleggsgevinst, når sentraliseringen måles i livsinntekt og ikke i tallet på personer.

Tabell 2.6 *Inntektsvekst i storbyomlandet som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.*

	MENN	KVINNER
Rendyrket inntektsvekst	3	1
- storbyene	0	- 2
- små og mellomstore byer	2	2
- periferien	1	1

2.3 De små og mellomstore byregionene

Oppsummering

Flyttingene gjennom aldersfasen 15-40 år har ført til at det er blitt et persontap på 4 prosent i kullstørrelsen på 40-årsstadiet, i forhold til hvor mange det var på 15-årstrinnet. Hvis vi holder innvandrerne utenfor blir resultatet av den innenlandske flyttingen over livsløpet imidlertid en nedtapping av kullene med hele 8-9 prosent. Tilflytting av utenlandsfødte har imidlertid kompensert dette tapet med 4-5 prosent. De innenlandske tapene har økt litt over tid (i forhold til tidligere årskull), fordi det gradvis har blitt og stadig blir færre potensielle tilflyttere i periferiområdene, mens det blir flere i storbyregionene. Det er imidlertid fra periferien innflytterne til de regionale sentrene i stor grad kommer. For å bøte på dette må det framover hentes noen flere tilflyttere fra storbyområdene enn det som har vært vanlig før. Dermed er en i økende grad vanskelig utfordring å holde tilflyttingsnivået oppe.

Livsinntekten i de små og mellomstore byregionene er lavere enn i storbyområdene. For begge kjønn ligger nivået for lokalbefolkningen nær 10 prosent lavere enn i storbyregionene sett under ett. Tilflytterne fra periferien har høyere livsinntekt enn alle de andre som bor der på 40-årsstadiet. Deretter følger tilbakeflyttere og internflyttere innenfor regionene, med tilflyttere fra storby og storbyomland et hakk

under. De bofaste har lavest livsinntekt i den norskfødte befolkningen også i denne type regioner.

Blant de som flytter fra de små og mellomstore byregionene er det stor variasjon i livsinntekt. De som flytter til storbyer og storbyomland har betydelig høyere livsinntekt enn selv lokalbefolkningen i storbyregionene, mens de som flytter til periferien har betydelig mindre. De som flytter til periferien har opparbeidet 20 prosent lavere livsinntekt enn de som flytter til storbyregionene.

Gjennomsnittlig inntekt over 12-årsfasen i de små og mellomstore byregionene avtar med kr. 12.000 som følge av flytting. Av dette skriver kr. 4000 seg fra utenlandsfødte.

Kjønnsforskjellene i de små og mellomstore byregionene er i sum litt større enn på landsbasis. Dette er det i hovedsak lokalbefolkningen som bidrar til. Tilflytterne fra storbyregionene representerer landsgjennomsnittet. Det er imidlertid store forskjeller mellom landsdeler. I byregionene på Sørlandet og Vestlandet er forskjellene svært store, på Østlandet nær landsgjennomsnittet, i Trøndelag klart mindre og i Nord-Norge små. Vi får fram det samme landsdelsbildet som vi ser for storbyene. Vi får nok en gang underbygget at inntektsforskjeller mellom kjønn har noe med landsdelstilknytning å gjøre.

Tapet som følge av innenlandsk flytting er som sagt 8-9 prosent, målt i tallet på personer. Måles tapet i stedet i kumulert livsinntekt, øker det som følge av ulike inntektsnivåer i ulike flyttestrømmer, til 12 prosent for begge kjønn samlet. Sagt på annen måte: Lekkasje målt i livsinntekt er 50 prosent større gjennom flytteprosessen fra barn til voksen når den måles i form av tapt livsinntekt i stedet for i tapet av personer. På en tredje måte: Befolkningstapet teller to tredeler og inntektsomfordelingen en tredel i det samlede tapet av livsinntekt i disse regionene. Det er i de små og mellomstore byregionene inntektsforskjellene i ulike strømmer relativt sett betyr mest for det samlede tapet. Dette henger naturligvis sammen med at persontapet ved flytting er relativt lavt. (Hadde dette vært null, ville all endring måtte tilskrives inntektsforskjeller i flyttestrømmene).

Variasjonen i de ulike flyttegruppene

Tabell 2.7 viser det som her er oppsummert. Bak den høye livsinntekten for menn flyttet inn fra periferien ligger det en sterkt konsentrert inntektsfordeling med mange omkring kr. 300.000. Den mest polariserte fordelingen har tilflytterne fra storbyomlandet. Blant menn i lokalbefolkningen er det lite som skiller tilbakeflyttere og internflyttere. Disse to gruppene er som vi ser også omtrent like store.

Tabell 2.7 *Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flyttehistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i små og mellomstore byregioner.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til 40 år, størrelsen på ungdomskullene er lik 100. Inntektsintervaller i prosent og livsinntekt i årlige gjennomsnittsbøp.

Kjønnsforskjeller.

Ungdomskullens andel: 39,4 %	Kjernebefolkning			Tilflyttere vokst opp i				Fraflyttede bosatt i			
	BOF	TBF	INT	Stby	Oml	Peri	Utl	Stby	Oml	Peri	Utl
Menn:											
Pr. 100 i kullet:	38	18	20	4	4	6	6	11	8	3	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
0-100	2	3	2	3	2	1	12	2	1	2	27
100-200	14	16	14	21	20	14	36	14	10	22	27
200-300	52	45	48	41	42	47	35	32	32	46	22
300-400	23	23	24	22	22	26	10	26	29	22	12
400-500	5	7	7	8	9	8	3	14	15	6	6
500-600	2	3	3	3	3	2	2	6	6	1	3
600 og over	2	3	2	2	2	2	2	6	7	1	3
Årsgjennomsnitt	280	288	288	282	284	291	221	331	346	265	216
Kvinner:											
Pr. 100 i kullet	27	20	25	4	5	8	7	12	10	4	2
Årsgjennomsnitt	200	212	208	207	211	214	154	252	243	201	139
Kjønnsforskjell*	+ 6	+ 2	+ 6	+ 1	- 1	+ 3	+ 7	+ 5	+ 29	- 10	+ 3

Forklaringer. BOF: Bofaste, TBF: Tilbakeflyttere, INT: Internflyttere, Stby:

Storbyene,

Oml: (Storby)omland, Peri: Periferiregioner, Utl: Utlandet,

*:Kjønnsforskjell utover forskjellen i livsinntekt på landsnivå (kr.74.000 i årsgjennomsnitt)

Bofaste og internflyttere er inntektsmessig de minst likestilte i den 40-årige befolkningen. Tilflytterne fra storbyområdene er mest likestilt, men ikke mer enn i landsbefolkningen. De som har flyttet til storbyomlandet har desidert størst kjønnsforskjeller. Forskjellene fra de andre gruppene er påfallende og er verdt et studium for seg selv.

Store forskjeller mellom små og mellomstore byregioner i ulike landsdeler

Livsinntekten for den norskfødte befolkningen har over livsløpet avtatt med omtrent kr. 8000 for byregionene samlet. Det gjelder begge kjønn. For menn er reduksjonen minst på Østlandet og større i Trøndelag enn i de andre landsdelene. Det samme gjelder også for kvinner, med den forskjell at de nordnorske byene har fått minst reduksjon. Så er da også kjønnsforskjellen svært lav i de nordnorske byene.

Nivåforskjellene i de ulike landsdelene er svært forskjellig for kvinner og menn. Byregionene på Vestlandet, hvor Møre og Romsdal veier tungt, har opparbeidet høyest livsinntekt for menn. Nord-Norge og Trøndelag ligger lavest. For kvinner ligger imidlertid Nord-Norge høyest, Sørlandet lavest og Vestlandet også under landsgjennomsnittet. Disse ulikhetene, som faller sammen med dem vi så for storbyregionene, gir uttrykk for dype regionale skillelinjer i kjønnsrollemønstrene i den norske befolkningen fortsatt.

Tabell 2.8 *Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i de små og mellomstore byregionene (SMB) og for de norskefødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-årsstadiet.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til omkring 40 år. Beløp i hundretusen.

	MENN		KVINNER		Kjønnsforskjell
	SMB-barn*	Voksne (40)	SMB-barn*	Voksne (40)	
SMB-reg. i sum	293	284	215	207	77
Østlandet	291	284	215	207	76
Sørlandet	303	292	203	194	98
Vestlandet	315	303	211	201	102
Trøndelag	282	265	216	202	63
Nord-Norge	277	266	225	221	45

*) SMB-barn: Personer vokst opp i små og mellomstore byregioner

Det rendyrkede inntektstapet

Tabell 2.9 viser hvor mye av den rendyrkede delen av inntektstapet (3 prosent for menn og 4 prosent for kvinner) som kun skyldes forskjeller i inntekt mellom de ulike flyttestrømmene.

Tabell 2.9 *Inntektstap i de små og mellomstore byregionene som kun skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.*

	MENN	KVINNER
Rendyrket inntektstap	- 3	- 4
- storbyene	- 2	- 2
- storbyomland	- 1	- 2
- periferiregionene	0	0

Disse tapsprosentene kommer altså i tillegg til de 8-9 prosentene som den innenlandske flyttingen tapper kullstørrelsene for i løpet av den 25-årige aldersfasen. Relativt sett er dette det sentralitetsnivået hvor inntektsomfordeling betyr mest for sentraliseringsresultatet når vi måler dette i form av tapt livsinntekt i stedet for persontap. Hele tapet skriver seg mot storbyregionene. De små forskjellene i strømmene til og fra periferien summerer seg opp til mindre enn en halv prosent, og avrundes derfor til null i tabellen.

2.4 Periferiregionene

Oppsummering

Flytting gjennom aldersfasen 15-40 år har for disse årskullene tappet periferiregionene ut med 26 prosent (25 prosent for menn og 27 for kvinner). Tilflytting av utenlandsfødte kompenserer for tre prosentpoeng av tapet. Uten innvandring ville tapet altså ha blitt 29 prosent. Det er på dette nivået periferiregionene også for alle tidligere årskull som vi har statistikk for, er blitt tappet gjennom den første 25-årsfasen av voksenlivet. Uttappingen skaper en dynamisk prosess med stadig færre barn i neste generasjon, som i sin tur påvirker flytteomfordelingen for denne en generasjon senere, slik vi tidligere har vært inne på.

Livsinntekten i periferiregionene er for lokalbefolkningen omtrent 5 prosent lavere enn i de små og mellomstore byregionene. I motsetning til de andre sentralitetsnivåene har ikke noen av tilflyttergruppene (som altså har flyttet mot strømmen) høyere livsinntekt enn lokalbefolkningen. Menn som har flyttet mellom periferiregionene har høyere livsinntekt enn de som bor i sine oppvekstkommuner. Blant kvinnene er det tilbakeflytterne til oppvekstkommunene som har høyest livsinntekt. De bofaste har som i andre regioner lavest livsinntekt i lokalbefolkningen.

Kvinnelige internflyttere har lav livsinntekt sammenlignet med andre i lokalbefolkningen, men ligger på nivå med tilflyttere ellers. Det er liten forskjell etter hvor de kommer fra. For menn er det imidlertid en klar desentralisert regional profil: De som har flyttet internt har høyere livsinntekt kommer fra de små og mellomstore byregionene, som igjen har høyere livsinntekt enn de som kommer fra storbyomlandet, som igjen har høyere inntekt enn de som kommer fra storbyene. Livsinntekten til de bofaste er på nivå med flyttere fra de små og mellomstore byene.

Livsinntekten i periferiregionene avtar med kr. 16.000 som følge av flytting gjennom aldersfasen. Av dette skriver kr. 2000 seg fra tilflyttingen av utenlandsfødte. Periferiregionene er de som i minst grad får inntektsnivået influert av innvandring. Lavere livsinntekt enn i mer sentrale regioner er en del av forklaringen på det.

Kjønnsforskjellene er klart mindre i periferiregionene enn i andre regioner. Spesielt er de små i tilflytterstrømmene. Også i lokalbefolkningene er det langt lavere kjønnsforskjeller enn på landsbasis. Det er kun på Vestlandet forskjellen er større enn på landsnivå. Østlandet og Trøndelag har periferiregioner som representerer gjennomsnittet, mens periferiregionene i Nord-Norge har små kjønnsforskjeller, like små som i de nordnorske byregionene for øvrig.

Tapet som følger av innenlandsk flytting er som sagt 29 prosent, målt i tallet på personer. Måler vi i stedet i tapt livsinntekt, får vi et tap på 34 prosent, kvinner og menn sett under ett.

Økningen i tapet skyldes altså at tilflytterne har opparbeidet lavere inntekt enn de fraflyttede.

Dette kan også oppsummeres slik: Målt i livsinntekt finner vi en samlet lekkasje i periferien på nær 35 prosent over 25-årsfasen, hvor omtrent seks sjudeler skyldes tap av personer og en sjudel skyldes inntektsforskjeller i flyttestrømmene. Sagt på annen måte: Inntektsforskjellene legger en stein ekstra til byrden for hver sjettede som følger av flytting direkte.

Variasjonen i de ulike flyttegruppene

Tabell 2.10 verifiserer det som her er oppsummert. Nok en gang kommer det fram at forskjellen i inntekt til kvinner og menn som flytter til storbyomlandene, er spesielt store. Det er tydelig at flytting til storbyomland på varig basis fenomenologisk er noe annet enn flytting på varig basis til storby. Mange av de som kommer til omlandet har vært i storbyene først.

Tabellen viser gjennom inntektsfordelingene for menn litt mer om ulikhetene mellom gruppene og flyttestrømmene. Internflytterne, som har opparbeidet høyest livsinntekt, er klart sterkere konsentrert omkring midten av skalaen enn andre

flyttere, spesielt tilbakeflytterne. Det er imidlertid ikke vesentlig færre på de høye inntektstrinnene for tilflytterne med lavere livsinntekt enn for lokalbefolkningen. Forskjellen er i hovedsak at det er mange tilflyttere med inntekt under kr. 200.000. For menn er dette en svært lav livsinntekt. Tabell 1.1 viser at på landsnivå er det kun 16 prosent som har mindre enn kr. 200.000 i årlig gjennomsnitt. For tilflytterne i periferiregionene er det hele 28 prosent for menn som kommer fra storbyene og 23-24 prosent for de som kommer fra storbyomland og små og mellomstore byregioner. I lokalbefolkningen er det 20-21 prosent.

Tabell 2.10 *Inntektsfordeling for menn, gruppefordeling etter flytthistorie, og livsinntekt kumulert over perioden 1993-2004 for begge kjønn i periferiregionene.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til 40 år, størrelsen på ungdomskullene er lik 100. Inntektsintervaller i prosent og livsinntekt i årlige gjennomsnittsbetrag.

Kjønnsforskjeller.

Ungdomskullens andel: 16,0 %	Kjernebefolkning			Tilflyttere vokst opp i				Fraflyttede bosatt i			
	BOF	TBF	INT	Stby	Oml	Smb	Utl	Stby	Oml	Smb	Utl
Menn:											
Pr. 100 i kullet:	36	15	9	3	2	6	4	14	9	15	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
0-100	2	2	2	4	3	2	13	2	1	1	25
100-200	19	19	17	24	20	22	34	13	9	14	27
200-300	52	49	49	46	52	46	37	37	38	47	20
300-400	21	21	24	18	17	22	10	27	29	26	18
400-500	4	6	5	4	5	6	3	12	13	8	5
500-600	1	2	2	3	2	1	1	5	5	2	2
600 og over	1	1	1	1	1	1	2	4	5	2	3
Årsgjennomsnitt	264	270	274	258	261	265	219	317	332	291	220
Kvinner:											
Pr. 100 i kullet	21	16	14	4	4	9	5	17	11	19	2
Årsgjennomsnitt	198	209	198	198	202	201	163	242	234	214	133
Kjønnsforskjell*	- 8	- 13	+ 2	- 14	- 15	- 10	- 4	+ 1	+ 24	+ 3	+13

Forklaringer. BOF: Bofaste, TBF: Tilbakeflyttere, INT: Internflyttere, Stby: Storbyene, Oml: (Storby)omland, Smb: Små og mellomstore byregioner, Utl: Utlandet, *:Kjønnsforskjell utover forskjellen i livsinntekt på landsnivå (kr.74.000 i årsgjennomsnitt)

Store forskjeller mellom periferiregioner i ulike landsdeler

Tabell 2.11 viser inntektsnivåer og hvor mye livsinntekten avtar som følge av flytteprosessen i periferien i landsdelene. For menn tappes det sterkest ut på Østlandet og svakest i Nord-Norge. Trøndelag og Nord-Norge har imidlertid lavest nivå, Vestlandspeniferien ligger desidert an med høyest opparbeidet livsinntekt. For kvinner er både nivåene og endringene jevnere landsdelene i mellom. Nord-Norge skiller seg imidlertid ut, på samme måte som for byene, ved at både nivået er høyere, nedgangen mindre, og kjønnsforskjellene mindre enn i de andre landsdelene. – Hvorfor kvinner både i by og land i Nord-Norge kommer så godt ut inntektsmessig kunne være et eget studium verdt.

Tabell 2.11 *Kumulert livsinntekt for de som vokste opp i periferiregionene og for de norskefødte som bodde der i 40-årsalderen. Inntektsforskjell mellom kjønn på 40-årsstadiet.*

Årskull født 1963-67 fulgt fra de var 15 til omkring 40 år. Beløp i hundretusen.

	MENN		KVINNER		Kjønns- Forskjell
	Barn i periferi	Voksne (40)	Barn i periferi	Voksne (40)	
Periferi i sum	283	266	215	201	65
Østlandet	281	261	214	199	62
Vestlandet	301	284	214	199	85
Trøndelag	274	256	210	196	60
Nord-Norge	266	254	219	211	43

Barn i periferi: Personer vokst opp i periferien

Det rendyrkede inntektstapet

Tabell 2.12 viser at det rendyrkede inntektstapet, grunnet inntektsforskjeller i strømmene inn og ut av periferien, øker folketallstapet med 6 prosent for begge kjønn. Tapet som kommer storbyene til gode, betyr mest (over halvparten).

Periferiens tap gjennom aldersfasen 15-40 år, målt i livsinntekt fra slutten av 20-årene, øker det tapet som måles i rene folketall med en sjettedel.

Tabell 2.12 *Inntektstap i periferiregionene som kan skyldes ulike inntektsnivåer i flyttestrømmene inn og ut av regionene. Prosent.*

	MENN	KVINNER
Rendyrket inntektstap	- 6	- 6
- storbyene	- 3	- 4
- storbyomland	- 2	- 1
- små og mellomstore byer	- 1	- 1

3 Et par betraktninger om hva ”sentraliseringens pris” blir

Betydningen av innvandring virker ”forstyrrende” i en analyse av denne typen. I storbyene har økningen i gjennomsnittlig inntektsnivå som blir vunnet gjennom innenlandsk flytting, langt på vei blitt spist opp av et lavere inntektsnivå hos innvandrerne. I alle typer regioner svekkes inntektsnivået noe for disse årskullene gjennom 25-årsperioden på grunn av tilflytting av utenlandsfødte. Betydningen er minst i periferiregionene. Så lenge innvandringen virker sentraliserende og innvandrerne har lavere inntekt enn de norskfødte, reduserer innvandrerne summen av ”sentraliseringens pris”.

3.1 Inntektsomfordelingen forsterker bildet av sentralisering med 20 prosent.

Målt ved folketall i flyttestrømmene har vi her funnet at flytting gjennom aldersfasen 15-40 år, gjennomlevd i løpet av de siste 25 årene, har bygget opp befolkningene i storbyene og i storbyområdet med 15-20 prosent, tappet ut periferien med nær 30 prosent, og tappet de små og mellomstore byene med oppunder 10 prosent. Dette er resultatet av innenlandsk flytting. Innvandring har pyntet litt på resultatene de fleste steder og fordoblet gevinsten for storbyene.

Målt ved livsinntekt i flyttestrømmene har vi her funnet at sentraliseringen totalt forsterkes med i størrelsesorden 20 prosent gjennom at det oppstår inntektsforskjeller mellom de ulike flyttestrømmene. Storbyene og storbyområdet får en økt gevinst på 15-20 prosent, regnet på denne måten. Periferien får et tilleggslag på omtrent 20 prosent. Relativt sett er det imidlertid de små og mellomstore byregionene som blir sterkest influert av inntektsforskjellene. Flyttelekkasjen blir nærmere halvannen gang så stor når vi regner på denne måten.

3.2 Det nasjonale inntektsnivået øker med 6 prosent som følge av flytting gjennom fasen 15-40 år

Vi skal avslutte med å presentere en såkalt kontrafaktisk beregning. Betraktningen i avsnittet ovenfor, som oppsummerer den røde tråden i dette notatet, omfatter kun de som i det lange løp har flyttet. Dette er den halvdelen av befolkningen som i 40-årsalderen bor i en annen kommune enn den de vokste opp i. Inntekten for den

halvdelen av befolkningen som bor i oppvekstkommunene sine er holdt utenfor betraktningen av den rene flytteomfordelingen.

For disse årskullene bor 55 prosent av mennene og 47 prosent av kvinnene i sine oppvekstkommuner. Disse andelene utgjør lokalbefolkningen i kommunene, fordelt på bofaste og tilbakeflyttere. Størrelsesforholdene framgår av tabellene i kapittel 2.

Lokalbefolkningen i kommunene av folk i 40-årsalderen representerer et stabiliserende element i inntektsomfordelingen regionalt, på den måten at disse ikke har forflyttet inntekt geografisk over livsløpet. Tar vi denne stabiliserende komponenten i inntektsforflyttingen inn, dempes på et vis bildet av sentraliseringsstyrken.

En måte å beskrive dette på, er å beregne hvor mye livsinntekten på landsnivå ville vært uten flytting. Det er to måter å gjøre det på, vi kan sammenligne inntekten for alle som har flyttet med inntekten for de bofaste alene, eller vi kan sammenligne flytternes inntekt med inntekten for tilbakeflytterne i hver sentralitetszone.

Forskjellen blir som å tenke seg hvor mye inntekt som på nasjonalt nivå hadde gått tapt hvis ingen flyttet, versus å tenke seg at alle som hadde flyttet ut etter fylte 15 år også flyttet tilbake innen de var blitt 40 år, for totalt å kumulere like mye i livsinntekt som de faktiske tilbakeflytterne har gjort.

Ingen av disse situasjonene er realistiske, den første mindre enn den siste. Ved den siste får vi en del av inntektssentraliseringen med i bildet, nemlig den som opparbeides før tilbakeflyttingene skjer. Siden kvinner i større grad enn menn bor i andre kommuner enn den de vokste opp i, blir ”det nasjonale inntektstapet” ved en slik kontrafaktisk betraktning av utelatt flytting størst for kvinner.

Regner vi i forhold til inntekten for bofaste på de fire sentralitetsnivåene, synker totalt kumulert inntekt målt i årsgjennomsnitt, for menn fra 298.000 til 287.000, og for kvinner fra 224.000 til 216.000. Regner vi i forhold til tilbakeflytternes inntekt, reduseres nivåene nasjonalt til henholdsvis 293.000 og 216.000, altså ned til det halve i forhold til å regne i forhold til de bofaste. Når vi tar med effekten av den ut- og tilbakeflytting vi har registrert, halveres altså det kontrafaktiske tapet.

Oppsummert kan vi si at med alle flyttingene lagt til grunn får vi en økning i inntektsnivået på landsnivå på 4 prosent for menn og 8 prosent for kvinner, altså 6 prosent sett under ett. Lar vi alle utflyttere få tjene opp noe inntekt før de kommer tilbake, halveres effekten: Økningen som følge av at ikke alle flytter tilbake, blir da bare 3 prosent totalt, 2 prosent for menn og 4 prosent for kvinner. Vi kan i det kontrafaktiske resonnementet tenke oss at halvparten av den økte inntektsopptjeningen skjer gjennom utflyttingene, og at resten av økningen skjer fordi flertallet av de som flytter ut, ikke flytter tilbake.

3.3 Inntektsforskjellen mellom kvinner og menn er 25 prosent, men regionalt skjevt fordelt

Vi har i tillegg til å studere sammenhengen mellom sentralisering og livsinntekt i dette notatet også kastet et blikk på kjønnsforskjellene i livsinntekten. Inntektsforskjellen, som på landsbasis består i at kvinner tjener opp 25 prosent mindre inntekt enn menn, er både regionalt svært skjevt fordelt, og svært forskjellige i de ulike flyttes-

---

trømmene. Regionalt er forskjellene størst i storbyomlandene og minst i periferi-regionene. De aller største ulikhetene i kumulert livsinntekt finner vi blant tilflytterne i de ulike storbyomlandene. Det er generelt også store landsdelsforskjeller. På Vestlandet er forskjellene størst, i Nord-Norge minst, og dette gjelder på alle sentralitetsnivå.

Vi har to tolkningsmuligheter. Vi kan på den ene siden tolke noe av forskjellene i lys av at det eksisterer ulike kjønnsrollemønstre i ulike regioner, og vi kan på den annen side se det i lys av ulike regionale næringsstrukturer med tilhørende lønnsmessig ulikhet. Dette har vi imidlertid ikke undersøkt. Dette er en tematikk det sikkert kan være verdt å kikke nærmere på en annen gang. Her har det imidlertid ikke vært hovedtema. Denne analysen har imidlertid beredt grunnen for å studere inntektsforskjeller mellom kvinner og menn nærmere.